

”Varför vägrar du ta emot våra pengar?”

Det är något särskilt med hans ögon, något brustet, något som gör att man undrar vad han egentligen har varit med om. Vad man inte får veta och vad man inte heller behöver veta. Han är 26 år gammal. Sex år av dem har han suttit i fängelse. För ett år sedan släpptes han men lider av sviter efter de många fängelseåren.

El Wali Amidane stiger av Stockholmsbussen i Göteborg en kall novemberkväll tillsammans med sin syster Rabab. Dagen därpå ska han medverka i ett seminarium om aktivism för mänskliga rättigheter på MR-dagarna, som organiseras av Teologiska högskolan, Svenska kyrkan med flera. Hans syster Rabab, som nu är politisk flykting i Sverige ska tolka från hassania.

El Wali är väldigt smal, han ser yngre ut än sina 26 år, han är lågmäld och vänlig. Allvarlig.

Natten innan anlände han till Sverige. – Mitt verkliga engagemang började 2005. Då startade intifadan för självständighet, för folk var helt utmattade av allt förtryck. Jag deltog i fredliga manifestationer. Det kom väldigt mycket folk. Det var oväntat för marockansk polis, som slog tillbaka, brutalt och våldsamt. Många demonstranter blev skadade. Jag bröt ena handen men jag blev inte arresterad då utan två månader senare. I fyra månader satt jag häktad och misshandlades på många olika sätt. Jag dömdes till ett års fängelse för att ha varit med i en kriminell grupp och för att ha förstört allmän egendom.

El Wali ser lite trött ut, när han svarar på frågan om anklagelserna. Han minns knappast men det här är vanliga anklagelser. Alla känner igen dem.

– Det var en historisk rättegång. Alla kända människorättsförvarare fanns bland de åtalade, Aminatou Haidar, Ali Salem Tamek och många andra.

El Wali var bara 19 år när han kom till det ökända Svarta fängelset i El Aaiún.

– Det var överbelamrat av folk. Det fanns egentligen bara plats för 500 men vi var cirka 1000 fångar. Det fanns bara en vattenkran för 500 personer och man kunde bara hämta vatten mellan åtta och elva på morgonen. Det var trångt och vi fick hämta vatten under hugg och slag från vakterna. Det var så förödmjukande. Maten som var nästan oätlig släpades runt i stora tunnor. Fångarna fick skaffa egna skålar, kanske en bit av en plastflaska.

– Utan hjälp från familjen kunde man nästan inte överleva. De tog med mat och filt och

Snö för första gången! El Wali kommer direkt från ökenvärmen till en konstfrusen snödriva utanför Svenska Mässan i Göteborg i november.

– Jag har gripits fem gånger och suttit sex år i fängelse. Även om jag nu är fri, är jag alltid rädd för framtiden. Hela min familj har straffats, säger El Wali som deltagit i fredliga manifestationer med Västsaharas flagga.

El Walis mamma och tre systrar har fått se sitt hem stormat och själva blivit misshandlade. När han greps 2006 släpade polisen honom i handklövarna i sanden när han dumpades utanför El Aaiún. Därav skadorna på handlederna.

Manifestationerna fortsätter. Här en från Smara i januari 2012. 2005 bröt stora demonstrationer ut i El Aaiún och hundratals aktivister fängslades. El Wali var en av dem. Svarta fängelset var överfullt. Några fångar fick sova i badrummet.

annat men ofta blev delar av det stulet och familjerna fick inte besöka oss så ofta. Dessutom måste man ansöka om tillstånd för att få ta emot en filt. Varje dag fick vi höra att vi var förräddare. Svarta fängelset var mycket gammalt och i uruselt skick. Det regnade in. Det var som på medeltiden. Fångarna började hungerstrejka. Några höll ut i 51 dagar men jag blev mycket sjuk efter 24 dagar.

– Jag var verkligen i dåligt skick och till slut togs jag till sjukhus och blev opererad. Det gör man sällan med fångar. På sjukhuset var jag fastkedjad med en handboja i sängen och två poliser vaktade utanför rummet. En dag kastade sig två poliser emot mig i sängen och tryckte upp mig mot väggen. Jag hotade med att börja hungerstrejka igen. Jag hade väldiga smärtor men kördes sedan tillbaka till fängelset.

– När jag släpptes ett år senare övervakades jag hela tiden. Jag greps två gånger. Den första var efter två månader. Polisen slog mig och torterade mig och sedan dumpade de mig utanför El Aaiún: ”Om du inte slutar med dina aktiviteter, så slänger vi in dig i fängelset för alltid”.

El Wali greps igen.

Den andra gången var lite senare.

– Vi visste inte var han var, han var bara borta men så fick vi höra att folk hade hittat honom, berättar systemen Rabab. Polisen hade dumpat honom i ett område med vildhundar, väldigt öde, det var mörkt och de hade slitit av honom alla hans kläder. Han hade bara kalsongerna på sig.

El Wali nickar.

– De hade satt en bindel för ögonen på mig men när de körde iväg såg jag åt vilket håll de åkte, så jag trevade mig fram åt samma håll. Till slut kom jag till en väg men ingen

ville ta upp en nästan naken man. Till slut stannade en västsaharier på motorcykel.

Nästa gång han greps var när familjens hus stormades.

– Det var två specialgrupper från säkerhetspolisen och gendarmeriet. De sparkade in dörren, slog min mamma och mina syskon och grep Rabab och mig. Jag fördes till en villa, där alla var klädda i kostym – utom de som tog hand om de verkliga förhören.

”Marocko underblåser konkurrens och konflikter mellan olika grupper i ockuperat område.”

De hade försökt att köpa mig, erbjudit mig pengar för att jag skulle spionera på andra aktivister, sänt avlägsna släktingar för att påverka mig. ”Du har erbjudits en massa förmåner. Varför vägrar du? Du betalas alltså av någon annan! Säg namnet!” Jag sa som det var, att ingen betalar mig. De satte mig i en stol med händerna fastkedjade i stolsbenen och slog mig. Sedan slängde de in mig i ett tomt rum och kedjade fast en hand i en fot. De kom in i omgångar och slog mig. Det här pågick i fem dagar. Samtidigt var det en mental tortyr att få höra att jag förstört för mina släktingar, att allt var mitt fel. Jag fick bara vatten, ingen mat.

– Sedan tog de mig till åklagaren. Jag anklagades för att ha bomber, tillhöra en illegal grupp och för att ha förstört allmän egendom. Jag vägrade att skriva under och dömdes efter rättegången till fem års fängelse.

– De första månaderna satt jag i Svarta fäng-

elset i El Aaiún men sen blev jag plötsligt förflyttad till Taradoant långt utanför Agadir. Det tar mer än 12 timmar att åka dit med buss. För att min familj skulle få komma och hälsa på mig varannan månad gick jag med på att vara isolerad från de andra fångarna. Ledningen ville inte att jag skulle sprida mina åsikter till de andra fångarna. Jag var den enda västsahariern där. Min familj betalade till en liten affär som fanns på fängelset så att jag skulle få mat. Affären ägdes av fängelsechefen, säger El Wali med ett snett leende.

– Det var svårt att vara så ensam, ibland blev jag deprimerad och kände att jag hade misslyckats och började nästan få självmordstankar. Men jag hade en insmugglad radio och några böcker och det räddade mig.

När han kom ut efter de fem åren blev han förvånad över all förändring.

– Några vänner hade lämnat El Aaiún, några hade dödats, några hade gett upp. Det var svårt. De hade funnits i mina tankar hela tiden i fängelset.

– Det var också bittert att se samma vakter och poliser, som hade misshandlat och torterat mig, promenera lugnt på gatorna utan att bli straffade.

– Marocko underblåser nu konkurrens och konflikter mellan olika grupper i ockuperat område och det är naturligtvis mycket sorgligt, berättar El Wali. Att härska och söndra är ju en gammal taktik.

Men han är ändå optimist.

– Trots allt lidande vågar folk tala och vår generation har genomfört en intifada, Gdeim Izik och den arabiska våren och vi kan göra ännu mer i framtiden. Och vår röst har blivit hörd på MR-dagarna i Göteborg.

Lena Thunberg
Bilder: Lena Thunberg (s 6),
övriga anonyma